

SİBEL HÜRTAŞ
Canına Tak Eden Kadınlar

SİBEL HÜRTAŞ 1982 yılında İstanbul'da doğdu. Gazeteciliğe 1998'de *Evrensel* gazetesinde başladı. Sonra sırasıyla ANKA Haber Ajansı, *Sabah*, *Taraf* ve *Habertürk* gazetelerinde yüksek yargı muhabirliği yaptı. 2004 Metin Göktepe Gazetecilik Ödülü, 2004 Musa Anter Gazetecilik Ödülü, 2005 Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başarı Ödülü sahibidir. 2013 yılında İletişim Yayınları'ndan *Kafesteki Türkiye - Hıristiyanlar Neden Öldürüldü* kitabı yayımlandı. Cem Ege'nin annesidir.

İletişim Yayınları 2025 • Bugünün Kitapları 167

ISBN-13: 978-975-05-1568-2

© 2014 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2014, İstanbul

EDITÖR Tanıl Bora

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Hüseyin Türk

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Ayla Karadağ

BASKI ve *CİLT* Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

SİBEL HÜRTAŞ

Canına Tak Eden Kadınlar

Kocalarını Neden Öldürdüler?

*Yrd. Doç. Dr. Özlem Albayrak
ve
Psikolog Alp Ardiç'a
teşekkürlerimle.*

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜRLER.....	9
SUNUŞ.....	13
PERŞEMBE	27
DÖRT KADIN	45
BANYO	75
AVLU	89
HELAL	119
KONUŞSANA KIZIM	129
KÜRTAJ	163
AKREP	173

TEŞEKKÜRLER

Bu kitap, kadınlara özgü duran o ölümcül sessizliğin, sanıkların sırat köprüsü sayılan duruşma salonlarına kadar sırayet etmesine olan şaşkınlığımızdan doğdu. Kocasını öldürüp de sanık sandalyesinde tek kelime edemeyen o kadınları bir kez görmek, neden öldürdüklerini değil de neden sustuklarını sorabilmek için cezaevlerinin yolunu tuttuk.

Yola, sevgili dostlarım Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Özlem Albayrak ve Psikolog Alp Ardıç ile birlikte çıktık. Birbirimize sadece yol arkadaşı olmadık, birbirimizin sözü, yazısı, duygusu, düşüncesi olduk; kadınlara, hüznü, öykülere dönüştük.

Birbirimizin sözü, savı olduk. Görüşmelerde üç ağızdan tekmiş gibi konuştuk. Psikolog Alp Ardıç, kadınların gözleminin içine bıraktığı güven ve büyüleyici sesiyle yaptı sohbetlerini; Dr. Özlem Albayrak, sorduğu sorularla kadınların hikâyelerine yeni kapılar açtı. Bazı kadınlar belki de kendilerine bile söyleyemeyeceği duygularını bu sesler sayesinde söyledi.

Birbirimizin duygusu, hüznü, esprisi olduk. Her cezaevinden ayrıldığımızda ya kadınların yükü bindi omuzlarımıza

ya çocukların kimsesiz hali. Kadınların tek tek elini sıkın, sarılan, içtenlikle selamlayan Alp, bazı görüşmelerde hızını alamayıp danışmanlık bile yaptı. Özlem, kucağından indirmediği çocukları saatlerce salıncakta sallayıp, saçlarını okşadı. Tenimizin dokunduğu her yerinde bir ağırlık kaldı. Yabancı kentlerde o ağırlıkla yol aldık, yolculuk yaptık.

Birbirimizin kolu, sırtı, adımları olduk. O yollara yan yana koşturduk, yan yana saatlerce not aldık, yan yana adres arayıp, yan yana çay taşıdık.

Birbirimizin akli, deneyimi, kabiliyeti olduk. Alp, hemen hepsi travma yaşamış kadınların durumlarını gözlemledi, bize anlattı. Özlem, kadınların ekonomik durumları ve cezaevlerindeki çalışma koşullarını gittiğimiz her yerde soruşturdu, olaya bir de bu tarafından bakmamızı sağladı.

Ve sonunda zamanı geldi, hikâyeler doğdu.

Bir yanda baba olma heyecanı diğer yanda yığınla işi arasında benimle bir yanıt peşinde koşan sevgili dostum Alp Ardıç'a ve öğrencilerini, sınav kâğıtlarını ve çiçeklerini bırakıp hevesle yollara düşen Özlem Albayrak'a çok teşekkür ederim.

Sadece çalışma süresince değil, çalışmanın ardından hikâyelerin oluşmasında da katkıları olan, bana yön veren dostlarım Alp Ardıç ve Özlem Albayrak olmasaydı bu kitap da olmazdı. Onlara müteşekkirim.

Bizi destekleyen, bir dizi ve sıkıcı bürokratik işleme göğüs geren, yolculuk koşullarımızı sağlayan Gazeteci ağabeylerimiz Muharrem Sarıkaya ve Ahmet Dirican'a teşekkür ederim.

Ankara Sincan Cezaevi Psikoloğu Tayfun Tuğrul ve Eskişehir Çifteler Cezaevi Psikoloğu Nesil Sağın'a, sadece bize gösterdikleri misafirperverlik için değil; mahkûmlara gösterdikleri yakın ilgi için, ellerindeki imkânsızlıklara rağmen harcadıkları onca emek için; insanlara ve mesleklerine verdikleri değer için teşekkür ederim.

Denizli Bozkurt Cezaevi Müdürü Emel Şahin'e, misafirperverliğinin yanı sıra cezaevi çocuklarına karşı samimi yaklaşımı için teşekkür ederim. O, cezaevi kreşine girdiğinde çocukların hep bir ağızdan bağırıp, dizlerine yapışması hafızamda sevginin en güzel ifadelerinden biri olarak kalacaktır.

Bu hikâyelerin yazımına beni teşvik eden ve zamanını ayırarak destek olan İletişim Yayınları Editörü Tanıl Bora'ya teşekkür ederim.

Bu ülkede kadın olmaya farklı bir pencereden bakmayı gösterdikleri için annem Perihan Deniz ve ablam Çiğdem Hürtaş'a teşekkür ederim.

Sevgisiyle hayatı güzelleştiren eşim Orhan Kemal Cengiz'e teşekkür ederim.

SUNUŞ

Çalışma hayatının büyük bölümünü Adliye koridorlarında hikâyeler kovalamakla geçiren bir yargı muhabiriyim ben. Bu kitap da o koridorlarda çıktı sayılır. Tarihini hatırlamadığım bir zaman, bir duruşma salonunda, benim de omuzlarım hayli ağırlaşmış, canım sıkılmış, pek keyifsiz olduğum günlerden birinde bir kadına rastlamıştım. Kocasını öldürmüş bir kadına. O sanık sandalyesinde, ben izleyici sırasındaydım. Yüzünü bile görmedim. Sadece sessizliğiyle tanıştım, müebbet hapis cezası alırken tüm duruşma salonunu kasıp kavuran kayıtsızlığıyla. Bir kadını neyin bu denli sessiz bırakabileceğini düşündüm durdum. Bu olaydan uzun yıllar sonra aklımdaki soruya yanıt bulabilmek için kadınların kaldığı cezaevlerine gitmeye karar verdim.

Bitmek bilmez merakıma sevgili dostlarım Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Özlem Albayrak ve Psikolog Alp Ardıç da dahil oldu. Bir sürü sıkıcı ve zor bürokratik işlemin ardından 5 Nisan 2011'de Ankara Sincan Cezaevi'ne doğru yola çıktık. Ardından İstanbul'a gittik. Bakırköy Kadın ve Çocuk Tutukevi'ne.

Sonra Eskişehir Çifteler Kadın Cezaevi, Adana Karataş Kadın Cezaevi ve Denizli Bozkurt Açık Kadın Cezaevi'ne gittik. İki ayı aşkın süren çalışma boyunca, kocasını ya da sevgilisini öldürme suçundan hüküm giymiş 30 kadınla bir araya geldik.

Kadınlarla görüşmelerimizi bir odada idareden kimse olmadan gerçekleştirdik. Bazı görüşmelere mahkûmların istekleri ile cezaevi psikologları da katıldı. Elimizde araştırmacıların kullandıkları testler ya da önceden hazırlanmış soru listesi yoktu. Açıkçası biz de neyle karşılaşacağımızı bilmiyorduk. Bizimle görüşmeyi isteyen kadınlar, odaya geldiklerinde, ellerini sıkıyor, öpüyor, çay içiyorduk. “Nasılsın”, “Çocuklar nasıl?” gibi sorularla başlayan görüşmeler, hızla samimi bir sohbet havasına bürünüyordu. Biz suçlarımızı değil, hayatlarını soruyorduk; onlar da çocukluklarından başlayıp, önceki gün gördükleri rüyaya kadar her şeyi bir solukta anlatmaya çalışıyordu. Bazısında esprilerle gülüştük, bazısında ise katıla katıla ağlaştık.

Bu görüşmelerde bizi en çok etkileyen olay, cinsel şiddetin yaygınlığıydı.

Cezaevinde tanıştığım 50'li yaşlardaki bir kadın, kocasından türlü eziyetler gördüğünü anlatırken, utana sıkıla onun dışkısını evin ortasına yapıp zorla kendisine yedirmeye çalıştığını ima etmişti. Hem de bir iki kez değil, evli oldukları 38 yıl boyunca, defalarca. Bu şiddetten kaçmak için bir kez ikinci kattaki evinin balkonundan atlayıp topuklarının kırılmasını göze almış, birkaç kez de köy yerinde gece vakti tarlada nefesini tutup saklanmıştı. Yaşadıklarını şöyle anlatmıştı:

Eve girmek istemezdim, korkardım, sesimi de çıkaramazdım. Kaç saatlere kadar ‘tarlada çalışıyorum’ derdim de gidemezdim. Tam 38 sene o eve girmemek için, ne çileler çektim. Ben evde olup da o akşam geldiğinde, kolumda hır-

kama bıçak saklayıp açardım kapıyı, bir şey yapacağımdan değil ya. Tam 38 sene ben öyle açtım kapıyı. En son günü yine dövmeye başladı, kaçtım. Kapıya kadar ulaştım, kapıyı kilitlemiş yine anahtarı cebine koymuş, geldi arkamdan saçlarımdan tutup sürükleyince, ben de elimdeki bıçağı vurdum sonra balkondan atladım, orada bayılmışım. Ayılınca söylediler öldüğünü...

Yaşlı kadın, yargılandığı sırada adamın sapkınlıklarını anlatmaya utanmış, görüşmeyi yaparken bizden Yargıtay'a dilekçe yazmamızı istemişti.

Kocasının isteklerini "sapkın" diye niteleyip ayrıntılarını anlatamayanlar olduğu gibi, bu yaşlı kadın gibi utana sıkıla da olsa başlarına geleni anlatanlar arasında kocasının onu kendi yanında başka biriyle olmaya zorladığını ima eden bir kadın da vardı. Son kavgalarında kocasını öldürmüştü. Cezaevinde çalışan kadının tek tesellisi kazandığı parayla kızını üniversiteye göndermek olmuştu. O da yaşadığı sapkınlık hallerini mahkemede dile getirememiş, müebbet mahkûm olmuştu.

Kocalarından kaba kuvvetle şiddet gören kadınlar da vardı. Onların tek farkı mahkemede bu şiddeti üstelik tüm ayrıntıları ve bazen de tanıklarıyla anlatabilmeleriydi. Mahkeme salonlarında özellikle de ilk duruşmalarda yaşanan curcunayı düşününce, kadınları daha iyi anlıyorum. Salonlardaki izleyici sıraları sadece maktulün ailesi değil mahallenin esnafından duruşma sırasını bekleyen ilgisiz insanlara kadar dolu olur. Kadınların, hele de çocuklu olan kadınların bu curcunada böylesine bir şeyi anlatmasının imkânı olmaz. Ya tek başlarına sorgulandıkları Savcılık ya da Emniyet? Onlar da erkek olduğu için, yine sessiz kalıyorlarmış.

Cinsel şiddet kadınlarla sınırlı değildi. Bir kadın, ilk eşinden olan oğlunu, ikinci eşinin taciz ettiğini anlatmıştı. İl-

kokula giden oğlunun öğretmeni sayesinde olaydan haberdar olur olmaz kocasını öldürmüştü. Kocasını kasap bıçağı ile 42 yerinden bıçakladığını, ardından üzerine kolonya döküp yaktığını, sonunda tüm evi yaktığını ve dışarı çıkıp izlediğini söylemişti. Neredeyse tüm vücuduna oğlunun ismini dövme yaptırmıştı, konuşurken onları okşuyordu. Cezaevinde en çok etkilendiğim kadınlardan biriydi. Cezaevine girdikten sonra oğlunu yurda vermişlerdi. Hikâyesini, “Oğlum ara sıra ziyarettime gönderiyorlardı. Son geldiğinde, ‘yurtta beni dövdüler anne,’ dedi, yemekleri döküyormuş diye. Ben de yurdu şikâyet ettim. Ondan beri çocuğumu göndermiyorlar, benden kötü etkileniyormuş. Ne zamandır göremedim yavrumu, çok özlüyorum, ne yapıyor orada merak ediyorum,” diye anlatmıştı.

Çocuk gelinler

Cezaevinde görüştüğüm kadınların hemen hepsi çok erken yaşta evlendirilmişlerdi. Sadece kırsalda değil kent merkezlerinde yaşayanlar arasında da çocuk yaşta evlendirilenlerin sayısı hayli fazlaydı. Bir kadın 12 yaşında evlendirildiğini anlatmıştı, bir diğeri 14. Hepsinin de evlendirilme nedeni aynıydı: “Yabancıya gitmesin.”

Kadınlar ilkokuldan sonra okumamıştı, aralarında okul yüzü görmeyen de vardı. Görüştüğümüz kadınlardan sadece biri yüksek okul mezunuydu. O Pakistanlıydı. Onunla Cezaevi müdürünün “Burası Birleşmiş Milletler gibidir. 42 milletten kadın vardır,” dediği Bakırköy Cezaevi’nde tanışmıştım. Çok ilginç ama tanışır tanışmaz, onu hatırlamıştım. Neredeyse 10 yıl önce fotoğrafçı sevgilisini bıçaklayarak, öldürmüştü. Fotoğrafçı ünlü olunca olay uzun süre gazetelerde yer almıştı. Düzgün bir Türkçesi vardı. Türkçesi ve ana dili dışında 4 dil daha biliyordu. “Annem hostesti. Fransızca

biliyordu. Bana da hep dil öğretti,” demişti. Cezaevinin aydınlık, her yanı kitaplar ve masalarla dolu kütüphanesi ondan soruluyordu. Tek isteği Pakistan’a dönüp, ailesini yeniden görebilmektir. Aynı, cezaevinde kalan diğer yabancı kadının mahkûmlar gibi.

Ekonomik durumları konusunda ise genelleme yapmak hayli güç. Durumu çok kötü olanların yanında ekonomik durumu evlendikten bir süre sonra iyileşenler de vardı. Zaten sorunlar da bu zenginlik haliyle ortaya çıkmış.

Sincan Cezaevi’nde bir kadın, kolunda altın sarısı saati, ipek başörtüsü, cezaevlerinde kimsenin üzerinde görmediğim kadar uyumlu ve güzel kıyafetiyle gelmişti görüşmeye. O da 50’sini geçmişti. İçeri girip elimizi sıktı, sonra sandalyeye oturdu ve gülümsedi. O an öndeki 5-6 dışının kırık dö-kük olduğunu gördük. 15’inde evlendirilen bu kadın, uzun süre orta halli bir hayat yaşamış. Dört çocuk doğurmuş ve dördüne de eşinin iş için sürekli yurtdışına gidip burada aylarca kalması nedeniyle hem analık, hem babalık yapmış. Eşi, kadını Türkiye’de olduğu her gün sebepli sebepsiz dö-verken o dişleri kırmış, vücudunda hatırlamak istemediği daha başka arızalar da vardı. Parayı bulduktan sonra kendisini aldatıp şiddet uygulamaya devam eden eşinden çok, babalarının şirketinde çalışan dört erkek çocuğunun da bu şiddete ses çıkarmamasına içerliyordu. Dayak yediği günlerin birinde, mutfağa kaçıp kendisini balkona kilitlemiş aşağı atlamayı düşündüğü sırada en küçük oğlunu düşünüp bir hışımla mutfağa geri dönmüş ve eline geçen ekmek bıçağıyla eşini bıçakladığını anlatmıştı. Yere yığılan adamı kucağında hastaneye kadar taşımış, orada çoktan öldüğünü öğrenmiş.

Başka bir cezaevinde tanıştığım kadın ise 70’inden sonra parayı bulup, kendisini evden kovmuş eşinden dert yanıyordu. Kendine özgü şivesiyle, “Parayı bulunca azdı, beni evden kovdu. Bir gün evi bastım ki evde dansözler. Bizimkiyle

alemdeler. Hele biri, yatak odasından çıktı cıvıldak. Bahçeden kalası aldığım gibi...” diye anlatıyordu.

Cezaevinde tanıştığım en yaşlı kadın olan Almanya’da fabrikadan emekli 72 yaşındaki bir kadın mahkûm ise kuyumcu eşini yanlışlıkla öldürdüğünü söylüyordu. Hikâyesini anlatırken de sürekli Psikolog Alp Ardiç’a dönüp, “Hep rüyamda görüyorum doktor bey. Okuyorum okuyorum gitmiyor. Ne yapsam?” diye soruyordu.

Her yolu denemişler

Görüştüğümüz kadınların hemen hepsi bir mağdur kimliği taşıyordu. Yoksulluk, şiddet, sapkınlık, çocuklarına yönelik eziyet hayatlarının neredeyse olağan parçaları haline gelmişti. Bu durumdan kurtulmak için de mücadelelere girişmiş hemen hepsi aynı yolları denemişlerdi. Sırasıyla baba evine, polise, mahkemeye gidip de eli boş dönenler hatta intiharı bile deneyenler vardı.

Kadınların ilk anda gittikleri yer baba eviydi. Bazısı birkaç gün, bazısı ise neredeyse bir yıl kaldıkları evlerinden kocalarının evlerine dönmeye zorlandıklarını söylediler. Cinsel şiddeti gizleyip, gördükleri kaba kuvvetten şikâyet eden kadınlar boşanma kararlarına babalarından “Gelinlikle çıkan kefenle girer”, elleriyle memelerini işaret eden analarından ise “Buradan emzirdiğim zehir, buradan emzirdiğim haram olsun,” yanıtını almışlar.

Sincan Cezaevi’nde tanıştığım bir kadın –kitapta da Avlu isimli öyküde yaşadıklarını anlattım– boşanmak için üç kez ailesinin yanına sığındığını üçünde de kocasının yanına gönderildiğini anlatırken, “Ben cezaevine girdikten sonra boşanmak isteyen iki kız kardeşime de izin verdiler. Annem söyledi. Çok üzüldüm. ‘Onlara sağladığınız hakları bana da sağlasaydınız ben şu an cezaevinde olmazdım,’ dedim.